NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI
ILMIY AXBOROTNOMASI, [2026-8]
ISSN:2181-1458
ISSN:2181-0427

09.00.00-FALSAFA
journal.namdu.uz
PHILOSOPHICAL

SOG‘LOM TURMUSH TARZI MADANIYATINI RIVOJLANTIRISHDA TIBBIY-EKOLOGIK VA IJTIMOIY LOYIHALAR

Xolnazarova Shoiraxon Numanovna
Farg‘ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti malaka oshirish va qayta tayyorlash fakulteti o‘qituvchisi
E-mail: arzimatova1969@gmail.com

Annotatsiya: *Maqolada zamonaviy jamiyatda sog‘lom turmush tarzi madaniyatini rivojlantirishda tibbiy-ekologik va ijtimoiy loyihalarning o‘rni tahlil qilingan. Unda tibbiy profilaktika, ekologik xavfsiz muhitni shakllantirish, sog‘lom ovqatlanish, jismoniy faollik va psixo-emotsional salomatlikni ta’minlashga qaratilgan loyihalarning ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, ijtimoiy loyihalar orqali yoshlarda sog‘lom turmush ko‘nikmalarini shakllantirish, ularning ijtimoiy faolligini oshirish va sog‘lom hayot tarziga mas’uliyatli munosabatini kuchaytirish masalalari ko‘rib chiqilgan.*

Kalit so‘zlar: *sog‘lom turmush tarzi, sog‘lom turmush madaniyati, tibbiy-ekologik loyihalar, ijtimoiy loyihalar, yoshlar salomatligi, jismoniy faollik, ekologik madaniyat, ijtimoiy sheriklik, raqamli texnologiyalar. ‘*

МЕДИКО-ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ И СОЦИАЛЬНЫЕ ПРОЕКТЫ В РАЗВИТИИ КУЛЬТУРЫ ЗДОРОВОГО ОБРАЗА ЖИЗНИ

Аннотация: *В статье анализируется роль медико-экологических и социальных проектов в развитии культуры здорового образа жизни в современном обществе. Раскрывается значение проектов, направленных на медицинскую профилактику, формирование экологически безопасной среды, здоровое питание, физическую активность и обеспечение психоэмоционального здоровья. Особое внимание уделяется формированию у молодежи навыков здорового образа жизни посредством социальных проектов, повышению ее социальной активности и развитию ответственного отношения к собственному здоровью.*

Ключевые слова: *здоровый образ жизни, культура здорового образа жизни, медико-экологические проекты, социальные проекты, здоровье молодежи, физическая активность, экологическая культура, социальное партнерство, цифровые технологии.*

MEDICAL-ECOLOGICAL AND SOCIAL PROJECTS IN DEVELOPING A HEALTHY LIFESTYLE CULTURE

Abstract: *The article analyzes the role of medical-ecological and social projects in developing a healthy lifestyle culture in modern society. It highlights the importance of projects aimed at medical prevention, the formation of an environmentally safe environment, healthy nutrition, physical activity, and the promotion of psycho-emotional well-being. Particular attention is paid to developing healthy lifestyle skills among young people through social projects, increasing their social activity, and strengthening their responsible attitude toward personal health.*

Keywords: *healthy lifestyle, healthy lifestyle culture, medical-ecological projects, social projects, youth health, physical activity, ecological culture, social partnership, digital technologies.*

Zamonaviy jamiyatda sog‘lom turmush tarzi madaniyatini rivojlantirish nafaqat individual salomatlikni saqlash, balki ijtimoiy farovonlik va barqaror rivojlanishni ta’minlovchi murakkab jarayon sifatida namoyon bo‘lmoqda. Bugungi kunda globallashuv, shaharlashuv va ekologik tahdidlar inson salomatligiga turli yo‘nalishlarda ta’sir ko‘rsatmoqda, shuning uchun sog‘lom turmush tarziga yo‘naltirilgan tadbirlar va loyihalarning ahamiyati ortib bormoqda. Bu jarayonda tibbiy-ekologik va ijtimoiy loyihalar o‘zining nazariy va amaliy ahamiyati bilan ustunlik qiladi.

Tibbiy-ekologik loyihalar inson salomatligini muhofaza qilish va kasalliklarni profilaktika qilish sohasida markaziy ahamiyatga ega. Bunday loyihalarga ommaviy skrininglar, vaksinatsiya dasturlari, sog‘lom ovqatlanish va nutritsiologiya yo‘nalishlari, shahar va qishloq hududlarida ekologik toza muhitni saqlash va yanada yaxshilashga qaratilgan tadbirlar kiradi. Tibbiy-ekologik loyihalar nafaqat individual salomatlikni yaxshilash, balki barqaror sog‘lom muhitni tashkil etish orqali jamiyatning umumiy immuniteti va farovonligini oshirish imkonini beradi. Masalan, shaharlarda havo sifati monitoringi va qishloq hududlarida suv va mahsulotlarning ekologik nazorati sog‘lom turmush tarzini amaliyotda

rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Ikkinchidan, ijtimoiy loyihalar sog‘lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirishda insonlarning hayotiy odatlarini o‘zgartirish va ularda mas’uliyatli munosabatni uyg‘unlashtirishga xizmat qiladi. Bu loyihalar orasida sog‘lom hayot tarzini targ‘ib qilish kompaniyalari, sport va jismoniy tarbiya dasturlari, psixo-emotsional sog‘liqni saqlashga yo‘naltirilgan treninglar, oilaviy va yoshlar tarbiyasiga bag‘ishlangan tadbirlar alohida ahamiyatga ega. Ijtimoiy loyihalar orqali sog‘lom hayot tarzi madaniyati nafaqat individual, balki jamoat miqyosida ham keng targ‘ib qilinadi, ijtimoiy barqarorlik va solidarlik hissini mustahkamlaydi.

Tibbiy-ekologik va ijtimoiy loyihalarning hamohangligi sog‘lom turmush tarzi madaniyatini rivojlantirishda eng samarali mexanizm hisoblanadi. Masalan, shaharlardagi sport maydonlari va fitnes-klublar, ekologik toza parklar, velosiped yo‘laklari va yurish trassalari faqat jismoniy faollik uchun sharoit yaratadi, balki ekologiya va ijtimoiy tarbiyani ham uyg‘unlashtiradi [1, 128]. Shu bois, loyihalarning integratsiyalangan amalga oshirilishi salomatlikni muhofaza qilish, ekologik madaniyatni yuksaltirish va sog‘lom ijtimoiy muhitni shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Shuningdek, zamonaviy loyihalarda raqamlashuv va axborot texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari ham katta ahamiyatga ega. Mobil ilovalar, onlayn platforma va elektron sog‘liqni saqlash tizimlari orqali aholi sog‘lom turmush tarzi haqida ma’lumot olish, individual faollik va ovqatlanishni nazorat qilish, psixologik maslahatlar va sport dasturlariga kirish imkoniyati paydo bo‘lmoqda. Bu holat tibbiy-ekologik va ijtimoiy loyihalarning samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Sog‘lom turmush tarzi madaniyatini rivojlantirishda tibbiy-ekologik va ijtimoiy loyihalar bilan bog‘liq masalalarni o‘rganishda Аллаёров Ю.Н. [1], Георгиевский А.Ф. [2], Bunton R, Macdonald G. [3], http://en.wikipedia.org/wiki/Californian_Journal_of_Health_Promotion [4], Karimov I.A. [5], O‘zbekiston Respublikasining «Ijtimoiy sheriklik to‘g‘risida» gi Qonuni [6], Gaipnazarov R. [7], Davletshin M.G., Shoumarov G‘.B. [8], Дубачай А.Д. [9] kabi mualliflarning ilmiy va nazariy qarashlaridan foydalanildi.

Mazkur muammoni o‘rganish jarayonida umumiy aloqadorlik, tarixiylik va tizimlilik tamoyillari, shuningdek, umumlashtirish usulidan foydalanildi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Bugungi kunga kelib rivojlangan tibbiyot fani sog‘liqni saqlash, mustahkamlash va yaxshilashning ishonchli metodlarini tavsiya qilmoqda. Bu metod har bir insonning sog‘lom turmush tarziga qattiq rioya qilishi va aholida sog‘lom turmush tarzini rivojlantirishdan iborat. Mazkur maqsadga esa faqat insonning sog‘lom turmush madaniyatini rivojlantirish va unga rioya etish orqaligina erishish mumkin bo‘ladi. Bu nafaqat inson sog‘ligini saqlashga olib keladi, balki ishchanlik faoliyatini oshiradi, turli kasalliklardan asraydi, shuningdek, erta qarilikning oldini oladi.

Millatimiz tarixiy-ijtimoiy qadriyatlari tizimida har vaqt sog‘lom yashash va uzoq umr ko‘rish aqidalari mavjud bo‘lgan va nasl sog‘lomligiga alohida e’tibor bilan qaralgan. Nasl sog‘lomligi tushunchasi esa, eng avvalo, yoshlar salomatligi masalalarida sa’y-harakat qilish zarurligini bildirgan. Shu bilan birga, o‘zbek millati qadriyatlari tizimiga sog‘lomlik tushunchasi doirasida nafaqat tibbiy yoki jismoniy salomatlik, balki ruxiy, ma’naviy sog‘lomlik asoslari kiritilgan. Ayniqsa, inson salomatligi asosida ma’naviy salomatlik alohida ta’kidlangan. Bugungi kunda ham sog‘lomlik tushunchasi tarkibiy jihatdan o‘zining murakkabligi va serqirraligini yorqin namoyon etadi. Uning murakkabligi tarkibidagi har bir bo‘lim, aslida yana bir necha o‘z mazmuniga ega bo‘lgan tarkibiy qismlarga bo‘linib ketishida ko‘rinadi [2, 143].

Xorijiy G‘arb davlatlarida sog‘lom turmush tarzi g‘oyalari asosida “Health promotion”, ya’ni salomatlikni mustahkamlash istilohi keng qo‘llaniladi. Salomatlikni mustahkamlash g‘oyasi asosida faoliyat olib borish majburiyati Butunjahon sog‘liqni saqlash tashkilotining Bangkok (2005) konferensiyasida qabul qilingan. Mazkur hujjatda qayd etilishicha, mamlakatlarda “insonlarga o‘z salomatliklarini muhofaza qilish, sog‘liqni mustahkamlash uchun barcha zarur chora va shart-sharoitlarni” yaratish lozim. Chunki sog‘likni mustahkamlash insonlar imon-e’tiqodi, ular xohish-istagidan tashqari mavjud hokimiyatlar siyosiy irodasiga ham bog‘liqdir. Mazkur hujjatda aytilishicha, ba’zi rivojlangan va liberal davlatlarda sog‘liqni saqlashga yo‘naltirilgan mablag‘lar hajmi kundan-kun qisqarib bormoqda. Bu esa istiqbolda fuqarolar salomatligiga salbiy ta’sir etuvchi omil hisoblanadi.

G‘arb davlatlari olimlaridan R.Banton, G.Makdonald, K.Tons, S.Tilfold, A.Skriven, S.Garmann kabilarning so‘nggi o‘n yilliklarda nashr etilgan tadqiqotlarini ta’kidlab o‘tish joiz [3]. Shu bilan birga, AQShda “Salomatlikni asrash bo‘yicha Amerika jurnali”, “Salomatlik qadriyatlarining Amerika jurnali” hamda “Salomatlik muhofazasi bo‘yicha Kaliforniya jurnali” [4] kabi maxsus ilmiy-nazariy va ommabop nashrlarda sog‘lom turmush tarzi va salomatlikni asrash texnologiyalari bo‘yicha yangi materiallar chop qilinadi. 1997 yilda AQShda Salomatlikni muhofaza qilish bo‘yicha Amerika Akademiyasi tuzilgan bo‘lib, uning bosh vazifasi sifatida salomatlikni muhofaza qilish pedagogikasini keng targ‘ib qilish, uning targ‘ibotini nazariy-amaliy xulosalar va bilimlar asosiga qurilishini ta’minlash, shuningdek, mavjud sog‘liqni saqlash tizimini rivojlantirish belgilangan.

Sog‘lom turmush madaniyatini rivojlantirish muammolarini ochib beruvchi va shu muammoga e’tibor qaratuvchi uslubiy va ilmiy adabiyotlarning tahlili shuni ko‘rsatadiki, sog‘lom hayot, turmush tarzi madaniyati komponentlari tarkibini va mohiyatini aniqlashda turli, bir-biridan farq qiluvchi yondashuvlar mavjud.

Fuqarolik institutlari, nodavlat notijorat tashkilotlar hozirgi kunda demokratik qadriyatlar, inson huquq va erkinliklari hamda qonuniy manfaatlarini himoya qilishning muhim omiliga aylanmoqda, fuqarolarning o‘z salohiyatlarini ro‘yobga chiqarishi, ularning ijtimoiy, sotsial-iqtisodiy faolligi va huquqiy madaniyatini oshirish uchun sharoit yaratmoqda, jamiyatda manfaatlar muvozanatini ta’minlashga ko‘maklashmoqda” [5, 42]. Darhaqiqat, mamlakatimizda Yoshlar ishlari agentligi yoshlarga oid davlat siyosatining bosh sub’ekti hisoblanib, yurtimiz aholisining 64 foizini tashkil qilgan yoshlarni birlashtirish, ularning huquq va manfaatlarini himoya qilish borasida faoliyat olib boradi.

Yoshlar sog‘lom turmush madaniyatini rivojlantirishda uzviylik va uzluksizlik tamoyillari amal qilishining pedagogik mexanizmlarini takomillashtirishda davlat organlarining nodavlat notijorat tashkilotlar va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan ijtimoiy sherikligini ta’minlash borasida olib borgan tadqiqotlarimiz O‘zbekiston Respublikasining «Ijtimoiy sheriklik to‘g‘risida»gi Qonunida belgilangan vazifalarning ijrosini ta’minlashga xizmat qiladi. Zero, O‘zbekiston Respublikasining «Ijtimoiy sheriklik to‘g‘risida»gi Qonunida «...atrof-muhitni, aholining sog‘ligini muhofaza qilish va sog‘lom turmush tarzini qaror toptirish, har tomonlama barkamol va sog‘lom yosh avlodni shakllantirish, yoshlarga bilim berish, ularni ma’naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalash va kasbga yo‘naltirish» sohalarida davlat organlarining nodavlat notijorat tashkilotlar va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan ijtimoiy sherikligini amalga oshirishning huquqiy asoslari belgilab qo‘yilgan. Shuningdek, ijtimoiy sheriklik sub’ektlari tomonidan birgalikda tadbirlar, maslahatlashuvlar va muzokaralar o‘tkazish, bitimlar va shartnomalar tuzish, birgalikda loyihalar va rejalarni ishlab chiqish hamda amalga oshirish, ular o‘rtasida o‘zaro qo‘llab-quvvatlash va axborot almashishni tashkil etish mumkinligi belgilangan [6, № 9].

Tadqiqotlarimiz davomida yoshlar sog‘lom turmush madaniyatini rivojlantirishga yo‘naltirilgan ijtimoiy loyihalar mazmunini ishlab chiqish va samaradorligini baholashga asosiy e’tibor qaratildi va ijtimoiy loyihalarning yoshlar sog‘lom turmush madaniyatini rivojlantirishdagi o‘rni va roli ilk bor ilmiy-pedagogik nuqtai nazardan tadqiq etildi. Zero, ijtimoiy loyihalar bugungi kunda dunyoning barcha mamlakatlarida turli qatlam vakillari o‘rtasida, turli maqsad va yo‘nalishlarda tashkil etiladi. Jamiyatning turli sohalari taraqqiyotiga ta’sir ko‘rsatuvchi ijtimoiy, investitsion, innovatsion, biznes loyihalar keng qo‘llanilmoqda.

Loyiha (projekt) – tushunchasi kengroq ifodalanib, ma’lum natija (loyihaning beqiyos mahsuli)ga erishish uchun maqsadli tashkil etiladiganfaoliyat, loyihalashtirish esa - («loyiha» so‘zidan olingan bo‘lib) – real natijaga olib keluvchi, qat’iy tartibga solingan harakatlar izchilligini o‘z ichiga oluvchi muammoni hal etuvchi faoliyatni anglatadi.

Loyiha (design - dizayn) – ba’zi murakkab ishlanmalarni yaratish bo‘yicha hujjatlar yig‘indisi. G. Vereщaginning fikricha, ijtimoiy loyiha daromad olishni maqsad qilmagan, balki jamiyat uchun foydali ish (faoliyat) yoki ijtimoiy loyiha –jamiyatni tarbiyalashning eng samarli usuli demakdir. Ijtimoiy loyiha ijtimoiy natija olish uchun yaratiladi. Ijtimoiy loyihalar jamiyatning dolzarb muammolariga e’tibor qaratish, rivojlangan fuqarolik jamiyati barpo etishda ishtirok etish imkonini beradi. Ijtimoiy loyiha muammoning avval bo‘lmagan yechimini topishga qaratiladi. Shuni alohida ta’kidlash joizki, ijtimoiy loyihalarning jamiyat va inson hayotida tutgan o‘rni hali ilmiy-pedagogik jihatdan umuman o‘rganilmagan.

Tadqiqotlar davomida asosiy e’tibor respublikamizdagi davlat organlarining nodavlat notijorat tashkilotlar va fuqarolik jamiyatining boshqa institutlari bilan ijtimoiy sheriklik g‘oyalarini amalga oshirishda ularning kuchlarini birlashtirish orqali yoshlar sog‘lom turmush madaniyatini rivojlantirish bo‘yicha uzviylik va uzluksizlik tamoyillari amal qilishining pedagogik mexanizmlarini takomillashtirishga qaratildi.

O‘zbekiston Yoshlar ishlari agentligining “Yoshlarda sog‘lom turmush tarzini shakllantirish” bo‘limi faoliyati orqali yoshlar sog‘lom turmush tarzini rivojlantirishga yo‘naltirilgan “Baxtli bolalik”, “Yozni Kamalak bilan”, “Qadriyat, urf-odat, an’ana va yoshlar”, “Biz buyuk yurt farzandlarimiz”, “Biz yoshlar sog‘lom turmush tarafdorimiz”, “Yoshlar chekish, OIV/OITS va giyohvandlikka qarshi”, “Tarbiya va sog‘lomlashtirish oromgohi”, “Kamolot shaxmat taxtasi”, “Kamolot-tur”, “Yoshlar ijtimoiy xizmat markazlari” kabi ijtimoiy loyihalar tanlab olindi va ularning Nizomi, o‘tkazish algoritmi, amalga oshirish texnologiyasi aniqlanib, 2008-2012 yillarda respublikamiz yoshlari o‘rtasida tajriba-sinovdan o‘tkazildi [7, 62].

Ijtimoiy loyiha yoshlarning muammoni aniqlash va uni hal etish bo‘yicha faoliyatini rejalashtirish hamda tashkil etishdan to uni hal etish yo‘lini taqdim etishgacha mustaqil harakat qilishini ta’minlovchi maxsus tashkil etilgan maqsadli jarayondir. Loyihaviy faoliyat quyidagicha tuziladi: loyiha konsepsiyasini ishlab chiqish, loyihaviy faoliyatni rejalashtirish, loyihaviy vazifalarni hal etish, mahsulotni rasmiylashtirish, loyiha taqdimoti, himoyasi bilan faoliyatni tashkil etish, loyiha mazmunini ommaviy axborot vositalarida yoritish; hisobot va natijalar taqdimotini tayyorlash, loyihani baholash, o‘tgan yillardagi holati bilan solishtirma tahlil qilish va monitoring olib borish.

Ijtimoiy loyihalarni yoshlar hayotiga tatbiq etishda ta’lim-tarbiyaning ilmiylik, tizimlilik, izchillik; integratsiya; insonparvarlik; maqsadga yo‘naltirilganlik, yoshlarning shaxsiy va psixologik xususiyatlarini hisobga olish; faoliyatga

tarbiyalash; nazariyaning amaliyot bilan bog‘liqligi; shaxslararo munosabatlarning birligi; faoliyat va munosabat uzviyligi; jamoada o‘ziga xos shaxsiy sifatlarni namoyon etish vaboshqara olish, tarbiyada ijtimoiy sheriklik, natijani oldindan ko‘ra olish kabi pedagogik tamoyillariga asoslangan holda yoshlar ongiga sog‘lom turmush madaniyati singdirildi.

Yoshlar o‘rtasida sog‘lom turmush madaniyatini rivojlantirishga yo‘naltirilgan ijtimoiy loyihalarni amalga oshirishda konferensiya, festival, ko‘rik tanlov, davra suhbatlari, seminar-trening, sotsiologik so‘rovlar, turnirlar, aksiya, hashar kabi tarbiyaviy shakllardan foydalanish tadqiqotlarning samaradorligini ta’minlashga xizmat qildi. Turli toifadagi yoshlarning o‘ziga xos xususiyatlari, qiziqishlarini inobatga olgan holda yoshlar o‘rtasida ijtimoiy so‘rovlar o‘tkazish, bahs va munozaralar, seminarlar, uchrashuvlar, anjumanlar tashkil etish, ommaviy axborot vositalaridan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan keng foydalanishga asosiy e’tibor qaratildi [8, 62]. Shuningdek, ijtimoiy loyihalar davomida yoshlarning sog‘lom turmush madaniyati haqidagi bilimlardan xabardorlik darajasini oshirishda ta’limning yozma, elektron va og‘zaki shakllaridan foydalanildi.

Yoshlar o‘rtasida olib borilgan ma’ruza, suhbat, namoyish qilish, kuzatish, tajriba, adabiyotlarni o‘rganish, rolli o‘yinlar, o‘quv musobaqalari, didaktik masalalarni yechish, loyiha tayyorlash va himoya qilish, test nazorati, intervyu, pedagogik rag‘batlantirish, xulq-atvor va faoliyatni tashkil etish, nazorat va o‘z-o‘zini nazorat qilish kabi ta’lim-tarbiya metodlari ijtimoiy loyihalar davomida ularning sog‘lom turmush madaniyatiga oid nazariy bilim, ko‘nikma va malakalarini rivojlantirish imkonini berdi.

Tadqiqotlarimiz davomida yoshlarning sog‘lom turmush madaniyatini rivojlantirishga qaratilgan ijtimoiy loyihalarni quyidagicha guruhlashtirdik: sog‘lom hayot va sog‘lom turmush tarzi g‘oyalarini yoshlar ongiga singdirish; narkomaniya, giyohvandlik va ichkilikbozlikning oldini olish; yoshlarni ommaviy sportga jalb qilish; imkoniyati cheklangan, nogiron yoshlarning jamiyatga ijtimoiylashuvini ta’minlash; ijtimoiy-huquqiy xatarli guruhga mansub o‘smirlar bilan profilaktik ishlarni olib borish; ularning turli yo‘nalishdagi iste’dodini ro‘yobga chiqarish; yoshlarning reproduktiv salomatligi va sog‘lom oilani shakllantirish, ekologik muammolarning oldini olishga qaratilgan loyihalar [9, 20]. Shuningdek, yosh avlodni istiqlol g‘oyalariga cheksiz sadoqat ruhida tarbiyalash, ona yurtga muhabbat tuyg‘usini, jasorat va fidokorlik fazilatlarini tarbiyalash, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga nisbatan hurmat, buyuk ajdodlarimiz merosini chuqur o‘rganishga qiziqish, ularning ongi va dunyoqarashini shakllantirish, turli hududlarning o‘ziga xos jihatlarini, turli qatlamdagi yoshlarning ehtiyoj va qiziqishlarini qo‘llab-quvvatlashga yo‘naltirilgan ijtimoiy loyihalar amaliyotga joriy etildi.

XULOSA

Ijtimoiy loyihalar yoshlarda sog‘lom turmush madaniyatining jismoniy salomatlik, tibbiy salomatlik, ma’naviy salomatlik, salomatlikka ta’sir etuvchi turli illatlarga nisbatan kurashuvchanlik, sog‘lom tafakkur, sog‘lom dunyoqarash, maishiy turmush odobi, ovqatlanish odobi, kiyinish tartib-qoidalari, shaxsiy gigiena qoidalariga amal qilish, atrof-muhit va ekologik qadriyatlarga hurmat kabi tarkibiy qismlarini rivojlantirishga asosiy e’tibor qaratildi va hududning geografik joylashuvi, demografik xususiyati, yoshlar masalalariga bog‘liq muammolar hisobga olindi hamda tabaqalashtirilgan yondashuv asosida amalga oshirildi. Tadqiqotda ko‘rib chiqilgan yondashuvlar asosida ijtimoiy loyihalarning samaradorligini ta’minlovchi muhim shartlar sifatida maqsadli yo‘naltirilganlik, tizimlilik, uzviylik va uzluksizlik, yoshlarning faol ishtirokini ta’minlash, hududiy va ijtimoiy xususiyatlarni hisobga olish, davlat va fuqarolik jamiyati institutlari o‘rtasidagi ijtimoiy sheriklikni kuchaytirish hamda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishni qayd etish mumkin.

Ayniqsa, yoshlar muhitida sog‘lom turmush tarzi madaniyatini shakllantirish uzoq muddatli ijtimoiy investitsiya sifatida baholanishi lozim. Chunki yoshlarda shakllangan sog‘lom hayot ko‘nikmalari nafaqat ularning shaxsiy salomatligi va hayot sifatini belgilaydi, balki kelgusida oila, mehnat jamoasi va jamiyatda sog‘lom ijtimoiy muhitni qaror toptirishga ta’sir ko‘rsatadi.

Shunday qilib, sog‘lom turmush tarzi madaniyatini rivojlantirishning eng samarali modeli tibbiy profilaktika, ekologik xavfsizlik, ijtimoiy sheriklik, ma’naviy-ma’rifiy tarbiya va faol fuqarolik ishtiroki elementlarini yagona tizimga birlashtirishga asoslanadi. Bunday integratsiyalashgan yondashuv inson salomatligini muhofaza qilish bilan cheklanib qolmay, sog‘lom, faol va ijtimoiy mas’uliyatli shaxsni shakllantirish hamda barqaror va sog‘lom jamiyatni rivojlantirish uchun zarur ijtimoiy shart-sharoitlarni yaratadi.

Adabiyotlar:

1. Allayorov Yu.N. Reproduktiv salomatlik va kontraseptiv texnologiya. Tibbiyot kollejlari o‘quvchilari uchun o‘quv qo‘llanma. - Toshkent: Istiqlol, 2005.

2. Георгиевский А. Ф. Формирование культуры здорового образа жизни младших подростков в общеобразовательных учреждениях: Дис. ... канд. пед. наук. - М.: МГТУ, 2009.

3. Bunton R, Macdonald G. Health promotion: disciplines, diversity, and developments. 2nd ed. London & New York: Routledge, 2002; Tones K, Tilford S. Health promotion: effectiveness, efficiency and equity. 3rd ed. Cheltenham, UK:

Nelson Thornes, 2001. ISBN 0748745270; Scriven, A and Garman, S. (2007) Promoting Health: Global Perspectives. Basingstoke: Palgrave Macmillan. ISBN hardback 1-4039-2136-9 paperback 1-4039-2137-7.

4. http://en.wikipedia.org/wiki/Californian_Journal_of_Health_Promotion

5. Karimov I.A. Mamlakatimizda demokratik islohotlarni yanada chuqurlashtirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish konsepsiyasi.– Toshkent: O‘zbekiston, 2010.

6. O‘zbekiston Respublikasining «Ijtimoiy sheriklik to‘g‘risida» gi Qonuni. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining Axborotnomasi, 2014, № 9.

7. Gaipnazarov R. Ma’naviy-axloqiy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasida uyg‘unlik: Ped. fan. nom. … dis. - Toshkent: O‘zDJTU, 2011.

8. Davletshin M.G., Shoumarov G‘.B. Zamonaviy o‘zbek oilasining psixologik xususiyatlari. - Toshkent, 1993.

9. Дубачай А.Д. Психоло-педагогические основы формирования здорового образа жизни школьников младших классов: Автореф. дис. … канд. пед. наук. - Киев, 1991.